

АРХІВ ВІЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ Центральний державний (ЦДАВО) —

установа Державного комітету архівів України, що постійно зберігає документи Національного архівного фонду (НАФ) України. Знаходиться у Києві. Є наук.-метод. центром з питань роботи з документами, що зберігаються в інших держ. архівах та архів. підрозділах мін-в, відомств, установ і організацій. Історія архіву починається від 1920 — часу створення Архіву революції. У грудні 1943 на базі документів Центр. істор. архіву УРСР у Харкові, Центр. архіву революції і Центр. архіву праці створ. Центр. держ. архів Жовтн. революції та соціаліст. будівництва УРСР (ЦДАЖР УРСР); від 1980 — Центр. держ. архів Жовтн. революції, вищих органів держ. влади і органів держ. упр. УРСР (ЦДАЖФР УРСР); від 1992 — сучасна назва. У фондах містяться унікал. документи періоду визв. змагань 1917–21 зокрема Укр. ЦР, діяльності УНР (березень 1917 — квітень 1918); Укр. Держави гетьмана П. Скоропадського (квітень — листопад 1918), Директорії (листопад 1918 — лютий 1919); органів держ. влади і держ. упр., суду, арбітражу, прокуратури; вищих установ контролю, юстиції; мін-в, відомств, центр. установ і організацій промисловості, с. господарства, ін. галузей: економіки, науки, освіти, культури, охорони здоров'я; всеукр. і галуз. органів профес. спілок, кооп. та ін. громад. організацій; укр. емігрант. установ, організацій і окремих осіб за 1914–45; діяльності крайового та обл. проводів ОУН, з'єднань УПА; нім. військ. та окупац. влади за 1939–45; документи з життя і діяльності окремих осіб, що надійшли у власність держави. В архіві міститься страховий фонд особливо цінних документів та фонд мікрофотокопій документів. ЦДАВО організовує та здійснює постійне зберігання, охорону, реставрацію, ремонт, консервацію документів свого профілю; держ. реєстрацію документів НАФ України незалежно від місця зберігання і форм власності на них; веде держ. облік документів; складає списки установ, організацій і підприємств — джерел комплектування ЦДАВО, організовує відбір і приймання документів на постійне зберігання; здійснює експертизу наук. та істор.-культур. цінності документів; проводить роботу щодо виявлення, взяття на облік, повернення профіл. архів. документів, що знаходяться за кордоном; створює та вдосконалює систему довідк. апарату; забезпечує видачу архів. довідок, копій документів;

публікує в установл. порядку документи Нац. архівного фонду України; дає дозвіл на вивезення з України копій документів, оригінали яких зареєстр. в архіві.

Рекомендована література

1. Государственные архивы Украинской ССР: Справоч. К., 1988;
2. Центральный государственный архив Октябрьской революции, высших органов государственной власти и органов государственного управления Украинской ССР: Путеводитель. К., 1985;
3. Патрушева Л. А., Антонова А. М. Поповнення каталогів ЦДАЖР УРСР інформацією про документи перших років Радянської влади на Україні // Архіви України. 1988. № 1;
4. Єрмакова Н. О. Забезпечення схоронності документів — найважливіший напрям діяльності ЦДАЖР УРСР // Там само. 1989. № 1;
5. Будяк В. І., Іваницька О. П. Документи ЦДАЖР УРСР про творчу активність робітників західного регіону України у 1946–1975 рр. // Там само;
6. Кузнецова Л. В. Нове у роботі ЦДАЖР УРСР з відомчими архівами республіканських міністерств і відомств // Там само. 1989. № 2;
7. Лях С. Р. Фонд ЦДАЖР УРСР «Всеробітземліс» як джерело з історії селянства України 20-х років // Там само. 1989. № 4;
8. Папакіна Т. П. Робота ЦДАЖР УРСР по уточненню обсягів фондів // Там само. 1989. № 6;
9. Чирко Б. В. Національні меншості на Україні у 20-х — на початку 30-х рр. (Огляд документів ЦДАЖР УРСР) // Там само. 1990. № 1;
10. Мухіна М. Ю. Документи ЦДАЖР УРСР про діяльність Галицького революційного комітету // Там само;
11. Новицька В. М. Документи ЦДАЖР УРСР про розвиток кіносправи на Україні (1922–1930 рр.) // Там само. 1990. № 4;
12. Кульчицький С. В., Мовчан О. М. Голод 1921–1923 рр. на Півдні України (за документами ЦДАВО України) // Там само. 1993. № 1–3;
13. Ляхоцький В. П. Листи особових фондів ЦДАВО України як джерело до вивчення видавничої діяльності І. І. Огієнка // Там само. 1995. № 1–3.

Л. В. Яковлева

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Архів вищих органів влади та управління України Центральний державний (ЦДАВО) / Л. В. Яковлева // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44804>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).